

Βρυξέλλες, 26.6.2013
COM(2013) 454 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά»¹ καλεί τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω μια συνολική προσέγγιση για την ένταξη των Ρομά και να εγκρίνουν έναν αριθμό κοινών στόχων. Οι στόχοι αυτοί καλύπτουν τους τέσσερις πυλώνες της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της υγείας και της στέγασης και αποσκοπούν στην επίτευξη της ένταξης των Ρομά. Οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων όλων των κρατών μελών της ΕΕ ενέκριναν την προσέγγιση αυτή².

Ως απάντηση στην πρόσκληση αυτή, τα κράτη μέλη υπέβαλαν εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά. Οι εθνικές στρατηγικές διέφεραν ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού των Ρομά και τις προκλήσεις που καλούνταν να αντιμετωπίσουν τα κράτη μέλη³. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολόγησε τις στρατηγικές αυτές⁴ το 2012 και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος στους τέσσερις πυλώνες, ήταν απαραίτητο να δοθεί προτεραιότητα σε διάφορες διαρθρωτικές προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την επιτυχή υλοποίηση των στρατηγικών και που περιλαμβάνουν: συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και την κοινωνία των πολιτών· χορήγηση ανάλογων χρηματοδοτικών πόρων· παρακολούθηση και δυνατότητα προσαρμογής των πολιτικών· καταπολέμηση των διακρίσεων με πειστικό τρόπο· και ορισμός εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη των Ρομά.

Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται σε αυτές τις διαρθρωτικές προϋποθέσεις καθώς, παρόλο που έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα σε επίπεδο πολιτικής στα κράτη μέλη, ιδίως για τον καλύτερο συντονισμό όλων των ενδιαφερόμενων μερών που δραστηριοποιούνται για την ένταξη των Ρομά, οι ουσιαστικές αλλαγές είναι ακόμη ανεπαρκείς. Επιπλέον, για να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες, η Επιτροπή αναλαμβάνει, με την παρούσα ανακοίνωση, να παρέχει

¹ COM(2011) 173 τελικό, 5.4.2011.

² Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, EUCO 23/11 της 23ης και 24ης Ιουνίου 2011, με βάση τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών (EPSCO) σχετικά με ένα πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020, έγγραφο 10665/11 της 19.5.2011.

³ Στην παρούσα ανακοίνωση, ο όρος «στρατηγική» καλύπτει τις ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων πολιτικής και τις στρατηγικές.

⁴ Ανακοίνωση με τίτλο «Εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά: ένα πρώτο βήμα προς την εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ» και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) (2012) 133 τελικό.

πρόσθετη στήριξη στα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά την εκ μέρους τους χρήση κονδυλίων της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά.

2. Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ — ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Η εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά είναι καθοριστικής σημασίας. Στο σημερινό οικονομικό πλαίσιο, είναι σημαντικό να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα και να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα οι διαθέσιμοι πόροι για την κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την πρόοδο που σημειώνουν τα κράτη μέλη, τόσο στο πλαίσιο της διαδικασίας «Ευρώπη 2020» όσο και στο ειδικό πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας «Ευρώπη 2020», η στενή παρακολούθηση της ένταξης των Ρομά και η συνοχή της με τις άλλες κύριες πολιτικές θα συνεχιστεί σε ετήσια βάση έως το 2020. Για να σημειώσουν πρόοδο ως προς την επίτευξη των στόχων της διαδικασίας «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη και την εκπαίδευση, τα κράτη μέλη με μεγαλύτερο πληθυσμό Ρομά θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ένταξης των Ρομά που επισημάνθηκαν στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2012. Σε αυτά τα κράτη μέλη, η ένταξη των Ρομά δεν θα αποφέρει μόνο κοινωνικά, αλλά και οικονομικά οφέλη⁵. Στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2013 η Επιτροπή πρότεινε να ενισχύσει και να βελτιώσει περαιτέρω τις συστάσεις σχετικά με την ένταξη των Ρομά για τα περισσότερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη⁶.

Βάσει του πλαισίου της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά, η Επιτροπή ενίσχυσε το διάλογο με ορισμένα κράτη μέλη. Πραγματοποιήθηκαν διμερείς συναντήσεις το 2012 και το 2013⁷, στις οποίες συμμετείχαν αρμόδιες εθνικές αρχές και εμπειρογνώμονες από την Επιτροπή για να συζητήσουν τη λεπτομερή αξιολόγηση των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά και τρόπους για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής τους.

⁵ Σε τέσσερις χώρες, η πλήρης ένταξη των Ρομά στην αγορά εργασίας μπορεί να αποφέρει οικονομικά οφέλη της τάξης του 0,5 δισεκατ. ευρώ και φορολογικά οφέλη ύψους περίπου 175 εκατ. ευρώ ετησίως. Παγκόσμια Τράπεζα, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, Σεπτέμβριος 2010.

⁶ Βάσει της πρότασης της Επιτροπής που εγκρίθηκε στις 29 Μαΐου 2013, πέντε κράτη μέλη (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Σλοβακία και Ρουμανία) είναι αποδέκτες ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ένταξη των Ρομά. Οι συστάσεις αυτές καλύπτουν αφενός την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά (εξασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής, μεταξύ άλλων και μέσω της βελτίωσης του συντονισμού των ενδιαφερόμενων παραγόντων, κατανομή της χρηματοδότησης, άρτια παρακολούθηση και ενσωμάτωση των στόχων ένταξης των Ρομά σε όλους τους τομείς της πολιτικής) και αφετέρου ειδικές εξελίξεις των πολιτικών στον τομέα της εκπαίδευσης (ιδιαίτερα την ανάγκη να εξασφαλιστεί αποτελεσματική πρόσβαση σε ποιοτικό χωρίς αποκλεισμούς κανονικό σύστημα εκπαίδευσης, αρχίζοντας από την προσχολική ηλικία) και της απασχόλησης (προώθηση μέτρων ενεργοποίησης, στήριξη της μετάβασης στην αγορά εργασίας).

⁷ BG, FR, HU, IT, RO, SK.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε ένα δίκτυο εθνικών σημείων επαφής των κρατών μελών για την ένταξη των Ρομά, για να διευκολύνει τη πολυμερή ανταλλαγή εμπειριών, την αλληλοδιδασχία και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών⁸.

Τέλος, για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να μετρήσουν την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την ένταξη των Ρομά, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) συνέστησε ειδική ομάδα εργασίας⁹. Κύριος στόχος της είναι να βοηθήσει τα συμμετέχοντα κράτη μέλη να δημιουργήσουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης για να συγκεντρώνουν αξιόπιστα και συγκρίσιμα αποτελέσματα¹⁰.

Η Επιτροπή έχει αναλύσει την πρόοδο που σημειώθηκε το 2012 ως προς την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών βάσει των στοιχείων που υπέβαλαν τα κράτη μέλη και των συνεισφορών των εμπειρογνομόνων και της κοινωνίας των πολιτών¹¹, καθώς και των διαπιστώσεων του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA).

2.1. Διαρθρωτικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή

α) Συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών και στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών

Το Πλαίσιο της ΕΕ υπογράμμισε την ανάγκη συνεχούς διαλόγου μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών των Ρομά όσον αφορά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των εθνικών στρατηγικών. Τα περισσότερα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για το θέμα αυτό. Ωστόσο, θεωρήθηκαν συχνά αναποτελεσματικά από τα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τη δυνατότητα που τους προσφέρουν να συμμετέχουν ενεργά στην εφαρμογή και την παρακολούθηση των εθνικών στρατηγικών.

(1) Συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών

⁸ Στο πλαίσιο του δικτύου αυτού, συγκροτήθηκε μια ομάδα εργασίας, η οποία αντανάκλα την ποικιλία των καταστάσεων και εμπειριών σχετικά με τους Ρομά στην ΕΕ, για να συζητήσει περαιτέρω τις προκλήσεις και τις εφαρμόσιμες λύσεις. Τα θέματα που εντοπίστηκαν ενσωματώθηκαν σε πρόταση για τη θέσπιση νομικής πράξης με στόχο την παροχή μεγαλύτερης στήριξης και καθοδήγησης στα κράτη μέλη για την προώθηση της ένταξης των Ρομά, η οποία παρουσιάζεται παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

⁹ Δέκα κράτη μέλη (BG, CZ, ES, FI, FR, IT, HU, RO, SK, UK) συμμετέχουν στην εν λόγω ομάδα εργασίας, η οποία περιλαμβάνει επίσης εμπειρογνώμονες από το EUROFOUND και το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών.

¹⁰ Η Κροατία έχει ήδη αρχίσει την προετοιμασία για να ενταχθεί στη διαδικασία του Πλαισίου της ΕΕ και συμμετέχει ενεργά στο δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής και στην ομάδα εργασίας του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) για την παρακολούθηση.

¹¹ Συμπεριλαμβάνονται τα συμπεράσματα που συνάχθηκαν κατά τη διάρκεια διαλόγου μεταξύ των Επιτρόπων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών στις 15 Μαΐου 2013, καθώς και εκθέσεις συνασπισμών της κοινωνίας των πολιτών που διοργανώθηκαν από τη Γραμματεία του Ιδρύματος «Δεκαετία ένταξης των Ρομά» σε έξι κράτη μέλη (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία, Ισπανία) και δύο χώρες διεύρυνσης (Αλβανία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας), εκθέσεις του δικτύου ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων για την κοινωνική ένταξη (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), η έκθεση του Ευρωπαϊκού Γραφείου Πληροφοριών για τους Ρομά, *Διακρίσεις κατά των Ρομά στην ΕΕ το 2012*, οι γραπτές απαντήσεις του δικτύου EUROCITIES και της Eurodiaconia και ερευνητικές εργασίες του ακαδημαϊκού δικτύου μελετών Ρομά (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

Όπως υπογραμμίστηκε στην έκθεση προόδου της Επιτροπής για το 2012, η ενεργός συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ένταξης των Ρομά αποτελεί κρίσιμη προϋπόθεση για την επιτυχία της.

Συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών	Κράτη μέλη που έχουν λάβει σχετικά μέτρα
Καθιέρωση διαρθρωμένου διαλόγου	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK, UK
Προώθηση ανταλλαγής εμπειριών και συνεργασία μεταξύ τοπικών αρχών	BE, BG, CZ, DK, FI, FR, HU, IT, SE, ES, SI, UK
Διάθεση πόρων για την ένταξη των Ρομά στις τοπικές και περιφερειακές αρχές	AT, BE, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, IE, IT, PL, RO (έχει προγραμματιστεί), SE, SI, SK

Μετά την πάροδο ενός έτους, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες και να μεριμνήσουν για τη στενότερη και συστηματικότερη συμμετοχή των τοπικών αρχών στην κατάρτιση, εφαρμογή, παρακολούθηση, αξιολόγηση και επανεξέταση της πολιτικής¹². Οι πολιτικές και τα σχέδια δράσης για την ένταξη των Ρομά θα πρέπει να καταρτίζονται ως αναπόσπαστο μέρος των περιφερειακών και τοπικών δημόσιων προγραμμάτων δράσης: θα πρέπει να καθορίζουν σαφή αφετηρία, ποσοτικούς στόχους και συγκεκριμένα μέτρα, ώστε να μετατρέψουν τους τέσσερις πυλώνες της εθνικής στρατηγικής για την ένταξη των Ρομά σε δράση σε τοπικό επίπεδο. Για την εφαρμογή αυτών των σχεδίων, θα πρέπει να παρέχονται στις τοπικές και περιφερειακές αρχές επαρκείς χρηματοδοτικοί και ανθρώπινοι πόροι. Η ικανότητά τους να διαχειρίζονται, να παρακολουθούν και να αξιολογούν την ένταξη των Ρομά θα πρέπει να βελτιωθεί.

(2) Στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών

Η έκθεση προόδου της Επιτροπής για το 2012 επεσήμανε ότι η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να προχωρήσει πέρα από την απλή διαβούλευση κατά την χάραξη στρατηγικών. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην εφαρμογή και παρακολούθηση των εθνικών στρατηγικών. Η δημιουργία ικανοτήτων των οργανώσεων βάσης της κοινωνίας των πολιτών σε τοπικό επίπεδο, ιδίως μεταξύ των Ρομά, είναι αποφασιστικής σημασίας για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα των ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων δράσης.

Στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών	Κράτη μέλη που έχουν λάβει σχετικά μέτρα

¹²

Ορισμένα κράτη μέλη κατέβαλαν επιπλέον προσπάθειες για να προωθήσουν τη διεθνή δικτύωση των τοπικών αρχών, π.χ. συμμετέχοντας στην Ευρωπαϊκή Συμμαχία των Πόλεων και Περιφερειών για την Ένταξη των Ρομά. Άλλα κράτη μέλη έχουν διορίσει περιφερειακούς ή τοπικούς συντονιστές για τον καλύτερο προσδιορισμό προβλημάτων στις κοινότητες των Ρομά ή τον συντονισμό της εφαρμογής των στρατηγικών σε τοπικό επίπεδο.

Καθιέρωση διαρθρωμένου διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών σε εθνικό επίπεδο	BE, BG, EE, ES, DK, FI, FR, HU, LV, LT, SE, SI, UK
Ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και των εκπροσώπων των Ρομά σε τοπικό επίπεδο	BE (περιφερειακό επίπεδο), BG, CZ, ES, FI, HU, LV, PT, SE, SI
Χρηματοδοτική στήριξη για την ανάπτυξη των ικανοτήτων της κοινωνίας των πολιτών	EE, ES, FR, LV, SE, SI

Κατά το δεύτερο έτος εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών στα περισσότερα κράτη μέλη, η νόμιμη εκπροσώπηση των Ρομά και η συμμετοχή όλων των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών παραμένουν ανεπαρκείς. **Για να είναι σε θέση να συνεισφέρουν ουσιαστικά, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως οι τοπικές οργανώσεις που εκπροσωπούν τους Ρομά, πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη ικανότητα για καλύτερη πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση, ώστε να βοηθούν να καθίσταται διαθέσιμη γρήγορα και αποτελεσματικά στους άμεσα ενδιαφερομένους, και για αποτελεσματική συμμετοχή στην διαδικασία κατάρτισης, εφαρμογής και παρακολούθησης των πολιτικών για την ένταξη των Ρομά. Λίγα είναι τα κράτη μέλη που παρέχουν επαρκή στήριξη στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για να διαδραματίσουν αυτόν το ρόλο. Αν και υπάρχουν μηχανισμοί για να ενσωματώνονται οι απόψεις των Ρομά, δεν εξασφαλίζουν σημαντικό αντίκτυπο των εν λόγω απόψεων στη διαμόρφωση των πολιτικών. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι μηχανισμοί τακτικών διαβουλεύσεων λειτουργούν αποτελεσματικά και με διαφάνεια και ότι καλύπτουν την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του αντικτύπου των στρατηγικών. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται ο διάλογος με διάφορα είδη οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και ερευνητές που εργάζονται σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με την ένταξη των Ρομά. Η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνεται κατά την εκπόνηση τοπικών σχεδίων δράσης.**

β) Χορήγηση ανάλογων χρηματοδοτικών πόρων

Το Πλαίσιο της ΕΕ κάλεσε τα κράτη μέλη να διαθέσουν επαρκή χρηματοδότηση από τον εθνικό προϋπολογισμό για μέτρα ένταξης των Ρομά, η οποία θα συμπληρώνεται, όπου χρειάζεται, με ενωσιακή και διεθνή χρηματοδότηση. Συγχρηματοδότηση από τα ταμεία της ΕΕ διατίθεται κυρίως από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Στην έκθεση προόδου της Επιτροπής για το 2012 αναφέρεται ότι οι αδυναμίες ως προς τη χορήγηση οικονομικών πόρων αντίστοιχων με τις πολιτικές δεσμεύσεις που ανελήφθησαν στις στρατηγικές παρέμειναν σημαντικό εμπόδιο στην εφαρμογή τους. Η συγκεκριμένη, διαφανής χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό για τα σχέδια δράσης αποτελεί απόλυτη προϋπόθεση. Επιπλέον, θα πρέπει να χρησιμοποιείται μια εδαφική προσέγγιση, με αντικείμενο την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των

περιοχών που πλήττονται περισσότερο από τη φτώχεια ή ομάδων στόχου που αντιμετωπίζουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο διακρίσεων ή αποκλεισμού.

Χορήγηση ανάλογων χρηματοδοτικών πόρων	Κράτη μέλη που έχουν λάβει σχετικά μέτρα
Ολοκληρωμένη προσέγγιση της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων	EL, ES, FI, HU, IT, LV, SI, SK
Εδαφική προσέγγιση της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων	CZ, EL, ES, HU, IT, PL, SE, SK
Συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών στο σχεδιασμό της χρήσης των κονδυλίων της ΕΕ	BE, BG, CZ, ES, FI, IT, RO, SI, SK (αρχικά βήματα)

Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος από τη δημοσίευση της προηγούμενης έκθεσης, η χρηματοδότηση των εθνικών στρατηγικών δεν είναι ακόμη επαρκής. **Σε ορισμένα κράτη μέλη, η εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής καθυστερεί λόγω της χορήγησης ανεπαρκών πόρων από τον εθνικό προϋπολογισμό.**

Λαμβάνοντας υπόψη τις προκλήσεις που έχουν προσδιοριστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για τη συμπερίληψη της ένταξης των Ρομά στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης σχετικά με τη χρήση των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων¹³ για την περίοδο 2014-2020, κατ' αναλογία με το μέγεθος των οικείων κοινοτήτων Ρομά. Οι βασικές προτεραιότητες της πολιτικής για την ένταξη των Ρομά έχουν επισημανθεί στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στα έγγραφα για τη θέση της Επιτροπής όσον αφορά τη διαπραγμάτευση των συμφωνιών εταιρικής σχέσης με αρκετά κράτη μέλη. Οι εθνικές δημοσιονομικές δεσμεύσεις εξακολουθούν να έχουν ουσιαστική σημασία για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των μέτρων ένταξης των Ρομά.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για την πραγματοποίηση επενδύσεων για την ένταξη των Ρομά στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης έχει επενδύσει στη στέγαση ως μέρος μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης σε ορισμένα κράτη μέλη, ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτή η δυνατότητα χρηματοδότησης για την ένταξη των Ρομά θα μπορούσε να αξιοποιηθεί περισσότερο. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τη δεξαμενή δεξιοτήτων και πόρων που έχει αναπτυχθεί από συνασπισμούς διεθνών οργανισμών με στόχο τη στήριξη έργων για την ένταξη των Ρομά σε τοπικό επίπεδο.

Οι προτάσεις της Επιτροπής για την πολιτική συνοχής της ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2020 προσφέρουν τη βάση για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που

¹³ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

συνδυάζει τις δυνατότητες χρηματοδότησης του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ για να επιτευχθούν οι ενωσιακοί στόχοι για την ένταξη των Ρομά. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν τη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων στήριξης που είναι διαθέσιμες στο πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης. Επιπλέον, στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή»¹⁴ παρακινούνται τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν πόρους της ΕΕ για τις κοινωνικές επενδύσεις κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού (2014-20). Η Επιτροπή πρότεινε επίσης να διατεθεί επαρκές μερίδιο από τις χρηματοδοτήσεις της ΕΕ για τη συνοχή σε επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό, την απασχόληση και μεταρρυθμίσεις της κοινωνικής πολιτικής μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)¹⁵. Πρότεινε επίσης τουλάχιστον το 20 % του ποσού αυτού να διατεθεί σε κάθε κράτος μέλος για την κοινωνική ένταξη, που περιλαμβάνει επίσης την ένταξη των Ρομά. Αυτό θα εξασφαλίσει ότι η συνολική κατανομή κονδυλίων για την κοινωνική ένταξη θα αυξηθεί και θα αντικατοπτρίζει καλύτερα τις προκλήσεις στον τομέα αυτόν. Η εκ μέρους των κρατών μελών και των περιφερειών χρήση της νέας ειδικής επενδυτικής προτεραιότητας για την ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (η οποία προτάθηκε από την Επιτροπή για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020) θα επιτρέψει καλύτερη εκτίμηση των ποσών που δαπανώνται για μέτρα ένταξης των Ρομά.

γ) Παρακολούθηση και δυνατότητα προσαρμογής των πολιτικών

Το Πλαίσιο της ΕΕ κάλεσε τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν άριστες μεθόδους παρακολούθησης και αξιολόγησης για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων που έχουν τα μέτρα ένταξης των Ρομά και για την προσαρμογή της πολιτικής, όπου είναι απαραίτητο. Η έκθεση του 2012 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν εντονότερες προσπάθειες για το θέμα αυτό.

Παρακολούθηση του μετασχηματισμού και δυνατότητα προσαρμογής των πολιτικών	Κράτη μέλη που έχουν λάβει σχετικά μέτρα
Έχει αναληφθεί ή βρίσκεται σε εξέλιξη η χαρτογράφηση της κατάστασης των Ρομά («αφετηρία»)	CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LV, NL, PT, RO, SI, SK
Σύστημα παρακολούθησης για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων της εθνικής στρατηγικής	Αρχικά βήματα: BG Σε εξέλιξη: BE, ES, FI, HU, IT, SE
Προσδιορισμός περιοχών με εξαιρετικά φτωχές κοινότητες Ρομά	CZ, EE, EL, FR, HU, PL, RO, SK

¹⁴ Ανακοίνωση «Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)», COM (2013) 83 τελικό και σύσταση της Επιτροπής: «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας», COM(2013) 778 τελικό, 20.2.2013.

¹⁵ Σύμφωνα με τη δέσμευση που ανελήφθη σε ευρωπαϊκό επίπεδο για μείωση του αριθμού των ατόμων που ζουν υπό συνθήκες φτώχειας κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020.

Συμμετοχή όλων των βασικών ενδιαφερομένων στη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης	AT, CZ (έχει προγραμματιστεί), FI, HU, IT (έχει προγραμματιστεί), LT (έχει προγραμματιστεί), SE (εν μέρει), SI, SK (έχει προγραμματιστεί)
Καθιέρωση συνεργασίας με εθνικές στατιστικές υπηρεσίες	BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IT, LV, RO, SK, UK
Προγραμματισμένη τακτική υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση	BE, BG, CZ, EL, FI, HU, LT, PL, RO, SE, SI, SK

Παρά τις σαφείς προσπάθειες που καταβλήθηκαν μετά την τελευταία έκθεση¹⁶ για την δημιουργία ενός άρτιου πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης με στόχο τη συστηματική και συνεπή παραγωγή δεδομένων (όχι απαραίτητως με εθνικά κριτήρια) σχετικά με τις επιπτώσεις των μέτρων ένταξης των Ρομά, αυτό εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για τα περισσότερα κράτη μέλη. Όπως επεσήμανε η ομάδα εργασίας για την παρακολούθηση που έχει συσταθεί από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), ένα σύστημα παρακολούθησης πρέπει να είναι σε θέση να παρέχει ακριβή ανατροφοδότηση προς τις κυβερνήσεις σε διάφορα επίπεδα: αφενός, σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της εθνικής στρατηγικής και των **τοπικών σχεδίων δράσης**· και, αφετέρου, σχετικά με τις βελτιώσεις της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των Ρομά και των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων σε σύγκριση με την πλειονότητα του πληθυσμού (παρακολούθηση «του χάσματος»).

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη τακτικής σύγκρισης των δεδομένων για να αξιολογούνται αυστηρά οι επιπτώσεις των μέτρων επί του πεδίου σε σχέση με την αφετηρία. **Ειδικότερα, εξακολουθεί να υπάρχει γενική έλλειψη δεικτών επιπτώσεων. Επιπλέον, στις περισσότερες περιπτώσεις, ο βαθμός στον οποίο άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς συμμετέχουν στην παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση της πολιτικής, σύμφωνα με τις 10 κοινές βασικές αρχές για την ένταξη των Ρομά¹⁷, δεν είναι σαφής. Πρέπει να διερευνηθούν πιθανές συνέργειες με τους δείκτες των υφιστάμενων πολιτικών της ΕΕ.**

δ) Καταπολέμηση των διακρίσεων με πειστικό τρόπο

Το Πλαίσιο της ΕΕ κάλεσε τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι οι Ρομά δεν υφίστανται διακρίσεις, και ότι διασφαλίζεται ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η έκθεση

¹⁶ Ορισμένα κράτη μέλη έχουν δηλώσει ότι χρησιμοποίησαν έρευνες, μικροαπογραφές, εδαφική χαρτογράφηση της φτώχειας κ.λπ.

¹⁷ Οι 10 κοινές βασικές αρχές για την ένταξη των Ρομά παρουσιάστηκαν στην πρώτη συνεδρίαση της πλατφόρμας στις 24 Απριλίου 2009. Επισυνάπτονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2009. Περιλαμβάνουν: 1) εποικοδομητικές, ρεαλιστικές και μη διακρίνουσες πολιτικές 2) ρητή, αλλά όχι αποκλειστική στόχευση 3) διαπολιτισμική προσέγγιση 4) στόχευση για ενσωμάτωση στην βασική ατζέντα θεμάτων 5) συνειδητοποίηση της διάστασης του φύλου 6) μεταφορά τεκμηριωμένων πολιτικών 7) χρήση των μέσων της ΕΕ 8) συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών 9) συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών 10) ενεργό συμμετοχή των Ρομά.

προόδου της Επιτροπής για το 2012 αναφέρει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η νομοθεσία κατά των διακρίσεων¹⁸ εφαρμόζεται αποτελεσματικά στο έδαφός τους και ότι καταπολεμούν τις διακρίσεις με πειστικό τρόπο. Η έκθεση υπογραμμίζει επίσης τον σημαντικό αριθμό των Ρομά που ζουν στα κράτη μέλη και είναι νομίμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν τις ίδιες προκλήσεις με τους μετανάστες που προέρχονται από χώρες εκτός ΕΕ. Πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με εκείνα που παρέχονται σε άλλους μετανάστες από τρίτες χώρες.

Μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων	Κράτη μέλη που έχουν λάβει σχετικά μέτρα
Επιβολή νομοθεσίας κατά των διακρίσεων σε τοπικό επίπεδο	AT, DK, SE
Πληροφόρηση (περιλαμβανομένων των δημοσίων διοικήσεων)	AT, BG, CZ, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, LT, PT, RO, SI
Αύξηση της συνειδητοποίησης των δικαιωμάτων τους μεταξύ των Ρομά	AT, FI, LV, SE, SI
Αντιμετώπιση πολλαπλών μορφών διακρίσεων εις βάρος των γυναικών Ρομά	RO (αρχικά βήματα)
Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της εκμετάλλευσης της εργασίας των παιδιών	CZ, DK, HU, NL

Παρά τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν από τα κράτη μέλη και τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων σε όλα τα κράτη μέλη, ο ρατσισμός και οι διακρίσεις εις βάρος των Ρομά συνεχίζονται. Ο διαχωρισμός των παιδιών των Ρομά στην εκπαίδευση εξακολουθεί να είναι ευρύτατα διαδεδομένος σε πολλά κράτη μέλη¹⁹. Εκθέσεις της κοινωνίας των πολιτών και ακαδημαϊκές εκθέσεις²⁰ επιβεβαιώνουν διάφορα παραδείγματα διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της λιγότερο ευνοϊκής πρόσβασης στην εκπαίδευση, την υγεία, την αστυνομική προστασία και τη στέγαση σε σύγκριση

¹⁸ Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις συνθήκες, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεταφέρουν στην εθνική τους έννομη τάξη τις διατάξεις της οδηγίας 2000/43/EK για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής και να εφαρμόζουν ανάλογα αυτά τα μέτρα μεταφοράς.

¹⁹ Ιδίως στην Τσεχική Δημοκρατία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία.

²⁰ Σε αυτές περιλαμβάνονται: εκθέσεις των εθνικών εμπειρογνομόνων σχετικά με την κοινωνική ένταξη· Ευρωπαϊκό Γραφείο Πληροφοριών για τους Ρομά, *Διακρίσεις κατά των Ρομά στην ΕΕ το 2012, 2013*· Γραμματεία του Ιδρύματος «Δεκαετία ένταξης των Ρομά» σε συνεργασία με το Γραφείο πλήρους αξιοποίησης των κονδυλίων της ΕΕ για τα προγράμματα και τις πρωτοβουλίες υπέρ των Ρομά του Ιδρύματος Ανοικτής Κοινωνίας, *Ενδιάμεσες εκθέσεις της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά και των σχεδίων δράσης της δεκαετίας, 2013*· Έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας Ρομά: *Αίτημα για ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα*, Απρίλιος 2013· ερευνητικές εργασίες του ακαδημαϊκού δικτύου μελετών Ρομά (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/)· γραπτή συνεισφορά μελών της Eurodiaconia.

με την πλειονότητα του πληθυσμού. Τα προβλήματα που εξακολουθούν να υπάρχουν για την ενσωμάτωση των Ρομά πολιτών της ΕΕ στις κοινωνίες τους, εξακολουθούν να επηρεάζουν άμεσα τις ευρύτερες σχέσεις της ΕΕ με τις τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, ορισμένες χώρες επιβάλλουν υποχρέωση θεώρησης εισόδου στους υπηκόους ορισμένων κρατών μελών λόγω των θεμάτων που αφορούν την ένταξη των Ρομά²¹. Τα ίδια προβλήματα μπορεί να προκύψουν για τους Ρομά υπηκόους τρίτων χωρών που μεταναστεύουν προς την ΕΕ²².

Χωρίς συστημικά μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του ρατσισμού εις βάρος των Ρομά, η εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά δεν μπορεί να αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Τα περισσότερα κράτη διενεργούν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την προώθηση της ένταξης των Ρομά²³. Ταυτόχρονα, ωστόσο, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να καταβάλουν πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια για να εξηγήσουν τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη²⁴ από την ένταξη των Ρομά στην κοινωνία γενικότερα. Για να ενταθεί η καταπολέμηση των διακρίσεων, είναι επίσης απαραίτητο να αυξηθεί η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα, τα καθήκοντα και τις ευκαιρίες μεταξύ των ίδιων των Ρομά και να εξασφαλιστεί η ύπαρξη εργαλείων για την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων τους, όπως μέσω φορέων ισότητας. Τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για την καταπολέμηση των στερεοτύπων, καθώς και την αντιμετώπιση γλώσσας που είναι ρατσιστική ή οδηγεί σε στιγματισμό ή συμπεριφοράς που ενδέχεται να συνιστά παρότρυνση για διακρίσεις κατά των Ρομά.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν περισσότερα για την αποτελεσματική καταπολέμηση της παιδικής εργασίας, την απαγόρευση της παιδείας με τη συμμετοχή παιδιών, την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας για τους γάμους ανήλικων, την καταπολέμηση των καταναγκαστικών γάμων και την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του ζητήματος της εμπορίας ανθρώπων, μεταξύ άλλων και μέσω της διεθνούς συνεργασίας.

Η αντιμετώπιση με σταθερότητα και πληρότητα της μη εγγραφής των Ρομά στα εθνικά μητρώα πληθυσμού, καθώς και της έλλειψης προσωπικών εγγράφων ταυτότητας, κατά περίπτωση, είναι απόλυτη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση, στις δημόσιες υπηρεσίες, στα συστήματα

²¹ Για παράδειγμα, ο Καναδάς έχει εκφράσει σοβαρές ανησυχίες μετά την αύξηση του αριθμού των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν από υπηκόους ορισμένων κρατών μελών.

²² Οι παρατηρήσεις της Επιτροπής στην ανακοίνωση *Εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά: ένα πρώτο βήμα προς την εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ*, COM (226) 2012 τελικό, 26.5.2012 εξακολουθούν να ισχύουν σήμερα: «το γεγονός ότι σήμερα οι Ρομά ζουν σε άθλιες συνθήκες στις χώρες της διεύρυνσης οδήγησε σε αύξηση του αριθμού των Ρομά που μεταναστεύουν προσωρινά σε κράτη μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης διαβατηρίου και, ακόμα, στην εκ μέρους τους υποβολή αίτησης ασύλου. Αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, το οποίο είναι ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα προς την ενσωμάτωση των δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ.»

²³ Ορισμένα από αυτά (AT, BG, ES, FR, LV) διοργανώνουν σεμινάρια κατάρτισης για τους υπαλλήλους τους (π.χ. εκπαιδευτικούς, αστυνομικούς και δικαστικούς) για την αποφυγή της διακριτικής συμπεριφοράς εις βάρος των Ρομά και την καταπολέμηση των προκαταλήψεων.

²⁴ Παγκόσμια Τράπεζα, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, Σεπτέμβριος 2010.

κοινωνικής προστασίας, στις ελάχιστες συνθήκες διαβίωσης, στη στέγαση και στην υγειονομική περίθαλψη.

ε) Εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη των Ρομά

Το πλαίσιο της ΕΕ κάλεσε τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν εθνικά σημεία επαφής (ΕΣΕ) για την ένταξη των Ρομά²⁵ με αρμοδιότητα να συντονίζουν την κατάρτιση και την εφαρμογή της στρατηγικής. Η έκθεση προόδου της Επιτροπής για το 2012 τονίζει ότι αυτά τα εθνικά σημεία επαφής πρέπει να είναι πλήρως σε θέση να συντονίζουν αποτελεσματικά την ένταξη των Ρομά σε όλους τους τομείς πολιτικής.

Μέτρα που καθιστούν δυνατή την αποτελεσματική λειτουργία των εθνικών σημείων επαφής	Κράτη μέλη που έχουν λάβει σχετικά μέτρα
Συντονισμός μεταξύ τομέων σε εθνικό επίπεδο	AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, RO, SE, SK
Συντονισμός μεταξύ διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης (από το εθνικό έως το τοπικό)	AT, BE, BG, DK, CZ, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK
Συμμετοχή των εθνικών σημείων επαφής στον σχεδιασμό της χρήσης των κονδυλίων της ΕΕ	BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, SK

Όλα τα εθνικά σημεία επαφής συμμετέχουν στο δίκτυο που δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2012 και έχουν πραγματικές ανησυχίες όσον αφορά την ένταξη των Ρομά. Παρά τη σαφή πρόοδο όσον αφορά το ενδιαφέρον τους και τον συντονιστικό τους ρόλο, υπάρχει περιθώριο βελτίωσης όσον αφορά το καθεστώς τους, τις ικανότητες, τους πόρους, την εντολή και την πολιτική υποστήριξη που λαμβάνουν: **Τα εθνικά σημεία επαφής θα πρέπει να λάβουν κατάλληλους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους· πρέπει να έχουν την επίσημη εξουσία και αρμοδιότητα να συντονίζουν τις διαδικασίες μεταξύ των υπουργείων και των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης και να διασφαλίζουν ότι η ένταξη των Ρομά ενσωματώνεται σε όλες τις σχετικές δημόσιες πολιτικές· πρέπει να συμβάλλουν στον καθορισμό και την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών και να συμμετέχουν στον στρατηγικό προγραμματισμό για τη χρήση των πόρων της ΕΕ. Θα πρέπει επίσης να διευκολύνουν τον διάλογο και τις ανταλλαγές μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων και να διερευνούν τη δυνατότητα συνεργιών με τυχόν σχετικές πρωτοβουλίες²⁶.**

²⁵ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

²⁶ Πρωτοβουλίες όπως εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη, στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή του Δούναβη κλπ.

3. ΧΩΡΕΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

Στη στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ για την περίοδο 2012-2013, καθώς και στις πιο λεπτομερείς εκθέσεις προόδου ανά χώρα, η Επιτροπή τονίζει ότι οι Ρομά εξακολουθούν να βρίσκονται σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση σε όλα τα Δυτικά Βαλκάνια. Σε πολλές χώρες εξακολουθούν να υπάρχουν διακρίσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την κοινωνική πρόνοια και την υγειονομική περίθαλψη, στη στέγαση και σε προσωπικά έγγραφα.

Παρόλο που έχει σημειωθεί πρόοδος κατά τα τελευταία έτη με αποτέλεσμα ορισμένες αρχικές βελτιώσεις στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας, εξακολουθούν να απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες. **Αυτές περιλαμβάνουν τη χορήγηση κατάλληλων πόρων για την εφαρμογή των πολιτικών ένταξης των Ρομά. Εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα στην αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή του νομικού και θεσμικού πλαισίου.** Σε αρκετές χώρες είτε εγκρίθηκαν πρόσφατα (Μαυροβούνιο και πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας) είτε επανεξετάστηκαν και βελτιώθηκαν (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κοσσυφοπέδιο και Σερβία²⁷) πολυετείς στρατηγικές για τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομ και συναφή σχέδια δράσης. Η Τουρκία ακόμη δεν έχει καταρτίσει μια συστηματική προσέγγιση και ολοκληρωμένη στρατηγική για την προώθηση της ένταξης των Ρομά.

Οι χώρες της διεύρυνσης θα πρέπει να εξακολουθήσουν να ενεργούν με βάση τα επιχειρησιακά συμπεράσματα που συμφωνήθηκαν από κοινού με την Επιτροπή στις εθνικές διασκέψεις του 2011. Τα συμπεράσματα αυτά επανεξετάζονται ετησίως στο πλαίσιο του διαλόγου για τη διαρθρωτική πολιτική. Αφορούν πέντε θέματα: εγγραφή στα μητρώα, εκπαίδευση, υγεία, πρόσβαση στην εργασία και στέγαση. Η Επιτροπή ενέτεινε τις προσπάθειές της το 2012, παρέχοντας στοχευμένη χρηματοδοτική συνδρομή για την υλοποίηση των επιχειρησιακών συμπερασμάτων σε αρκετές χώρες. Αξιοποιήθηκε καλύτερα το χρηματοδοτικό μέσο προενταξιακής βοήθειας (IPA), με την παροχή περισσότερων μέτρων στήριξης που αποβλέπουν στην ένταξη των Ρομά στην κοινωνία και στη βελτίωση της κατάστασής τους και των συνθηκών διαβίωσης, καθώς και με την παροχή συνδρομής στις χώρες για την ανάπτυξη, την επανεξέταση και την υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών τους, στο πλαίσιο τόσο εθνικών όσο και περιφερειακών προγραμμάτων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τις πολιτικές και τα συγκεκριμένα μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά, συμπεριλαμβανομένων και μέτρων βάσει της Δεκαετίας για την ένταξη των Ρομά²⁸, στο πλαίσιο των διαδικασιών προσχώρησης των λόγω χωρών στην ΕΕ.

²⁷ Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με την επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου.

²⁸ Η Δεκαετία για την ένταξη των Ρομά, που καλύπτει όλες τις χώρες της διεύρυνσης, με εξαίρεση την Ισλανδία, το Κοσσυφοπέδιο και την Τουρκία, λειτουργεί μέχρι σήμερα ως πλατφόρμα και γέφυρα για τον συντονισμό των πολιτικών, την ανταλλαγή εμπειριών και τη διάδοση πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών της ΕΕ και των χωρών της διεύρυνσης, με παράλληλη προώθηση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και της συμπληρωματικότητας με άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ — ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Δύο βασικά συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν από την αξιολόγηση της προόδου που σημείωσαν τα κράτη μέλη κατά το παρελθόν έτος: ορισμένα κράτη μέλη αναθεώρησαν σημαντικά ή ανέπτυξαν με συγκεκριμένο τρόπο τις στρατηγικές τους, ιδίως επιδιώκοντας να οργανώσουν οριζόντιο και κάθετο διάλογο, καθώς και συντονισμό για την εφαρμογή των στρατηγικών τους· ωστόσο, ορισμένες από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την επιτυχή υλοποίηση δεν υφίστανται ακόμη και η πρόοδος είναι, κατά συνέπεια, πολύ αργή επί του πεδίου.

Για την επιτάχυνση της προόδου στην ένταξη των Ρομά όσον αφορά τους τέσσερις πυλώνες, πρόσβαση στην εκπαίδευση, απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη και στέγαση, η Επιτροπή προσφέρει πρόσθετη στήριξη στα κράτη μέλη με τους εξής τρόπους:

- α) υποστηρίζοντας την πραγμάτωση από τα κράτη μέλη των στόχων πολιτικής και των δεσμεύσεών τους
 - υποβάλλοντας, παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση, πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μέτρων για την επίτευξη της ένταξης των Ρομά. Τα πορίσματα της έκθεσης προόδου της Επιτροπής για το 2012²⁹, των ανταλλαγών υψηλού επιπέδου με την κοινωνία των πολιτών και τους εκπροσώπους των Ρομά και της παρούσας έκθεσης οδήγησαν την Επιτροπή να προτείνει στα κράτη μέλη να επιταχύνουν την ενσωμάτωση των Ρομά, μέσω νομικής πράξης που θα εκδοθεί από το Συμβούλιο·
 - συνεχίζοντας τις διμερείς και πολυμερείς ανταλλαγές με τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη των Ρομά και τις άλλες εθνικές αρχές που εμπλέκονται στην εφαρμογή των μέτρων πολιτικής για την ένταξη των Ρομά·
 - επανεξετάζοντας περαιτέρω την πρόοδο όσον αφορά την ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», δεδομένου ότι η ένταξη των Ρομά θα πρέπει να αποτελεί μέρος των συνολικών προσπαθειών των κρατών μελών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την αύξηση της απασχόλησης, τη μείωση των ποσοστών πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο και την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου.
 - βελτιώνοντας τον διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μέσω της επόμενης συνεδρίασης της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την ένταξη των Ρομά·
 - παρακολουθώντας την εφαρμογή της οδηγίας για τη φυλετική ισότητα όσον αφορά τις διοικητικές πρακτικές.
- β) παρέχοντας στήριξη μέσω χρηματοδότησης της ΕΕ

²⁹

Ανακοίνωση με τίτλο «Εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά: ένα πρώτο βήμα προς την εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ», COM(226)2012 τελικό της 26.5.2012 και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) (2012) 133.

- συμπληρώνοντας τους εθνικούς πόρους, με τον καθορισμό ενός πλαισίου για τους τρόπους με τους οποίους οι χρηματοδοτήσεις της ΕΕ³⁰ [Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)], θα μπορούσαν να στηρίξουν την ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά, στα κράτη μέλη κατά την περίοδο 2014-20. Επιπλέον, θα πρέπει να προωθηθεί η χρήση πόρων του ιδιωτικού τομέα και του «τρίτου τομέα» (τομέα της κοινωνικής οικονομίας) με στόχο την αύξηση της μόχλευσης των επενδύσεων στην ενσωμάτωση των Ρομά.
- προτείνοντας να αξιοποιήσουν ορισμένα κράτη μέλη την επενδυτική προτεραιότητα «Ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά» ή να καθορίσουν ειδικούς στόχους συνδεδεμένους με την ένταξη στην αγορά εργασίας, την πρόσβαση στην εκπαίδευση ή την κοινωνική ένταξη των Ρομά για την προσεχή περίοδο προγραμματισμού με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τα πορίσματα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·
- προτείνοντας ένα νέο πλαίσιο πολιτικής κοινωνικών επενδύσεων³¹, με βάση τρία στοιχεία³², που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ένταξη των Ρομά.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να συμμετάσχει ενεργά στον διάλογο για την πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μέτρων για την επίτευξη της ένταξης των Ρομά.

Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση μία φορά το χρόνο, την άνοιξη — επόμενη έκθεση το 2014 — στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που επιτυγχάνεται όσον αφορά τους τέσσερις πυλώνες της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της υγείας και της στέγασης, βάσει των πληροφοριών που θα παρέχονται από τα κράτη μέλη, των δεδομένων που συλλέγονται από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και των συνεισφορών των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Οι ετήσιες εκθέσεις θα αξιολογούν συγκριτικά τις προσπάθειες που καταβάλλονται και την πρόοδο που επιτυγχάνεται από τα κράτη μέλη για την ένταξη των Ρομά.

³⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Στοιχεία ενός κοινού στρατηγικού πλαισίου από το 2014 έως το 2020 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας της 14.3.2012, SWD (2012) 61 τελικό, μέρος II.

³¹ Ανακοίνωση «Στοχεύοντας στις κοινωνικές επενδύσεις για την ανάπτυξη και τη συνοχή - συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2014-2020)», COM (2013) 83 τελικό· και σύσταση της Επιτροπής: «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας», COM(2013) 778 τελικό της 20.2.2013.

³² Ενέργειες για να γίνουν τα κοινωνικά συστήματα καλύτερα και πιο βιώσιμα, εφαρμογή πολιτικών ενεργοποίησης και ενδυνάμωσης και στήριξη των δια βίου κοινωνικών επενδύσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παραδείγματα δράσεων που συνδέονται με τις διαρθρωτικές προϋποθέσεις εφαρμογής

Παράδειγμα ενεργού συμμετοχής των τοπικών και περιφερειακών αρχών

Στη **Γερμανία**, η κυβέρνηση του ομόσπονδου κράτους του **Βερολίνου** ενέκρινε στρατηγική για την ένταξη των Ρομά στις 7 Αυγούστου 2012. Ζητεί την κατάρτιση περιφερειακού σχεδίου δράσης για την ένταξη των Ρομά. Συγκροτήθηκε συντονιστική ομάδα που περιλαμβάνει διάφορες υπηρεσίες της Γερουσίας της κυβέρνησης του Βερολίνου και τις τοπικές αρχές που ασχολούνται με τους μετανάστες Ρομά. Η κοινωνία των πολιτών συνέβαλε στην κατάρτιση αυτού του περιφερειακού σχεδίου δράσης³³.

Παραδείγματα στενής συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών

Στη **Γαλλία**, συστάθηκε εθνική ομάδα παρακολούθησης από το εθνικό σημείο επαφής για τους Ρομά. Συγκεντρώνει ενώσεις, εκπροσώπους από τα διάφορα συναρμόδια υπουργεία και τοπικούς παράγοντες. Η ομάδα και οι τέσσερις θεματικές υποομάδες της δημιουργήθηκαν ως πλατφόρμα για την ανταλλαγή εμπειρογνωμοσύνης και για την επίτευξη συναίνεσης σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στη συνέχεια. Θα προτείνει τα εν λόγω μέτρα στη διυπουργική συντονιστική επιτροπή που είναι επιφορτισμένη με τον συντονισμό της υλοποίησης της γαλλικής στρατηγικής.

Στη **Λετονία**, τον Οκτώβριο του 2012 προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων με στόχο τη στενή συνεργασία με την κοινότητα των Ρομά. Η πρόσκληση, η οποία χρηματοδοτείται από το κράτος, είναι ανοιχτή σε οργανώσεις που εκπροσωπούν τους Ρομά και είχε ως στόχο να ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους στην κοινωνία και να εξασφαλίσει τη συνεργασία μεταξύ αυτών και των δημόσιων αρχών (τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων ενδιαφερομένων). Τα έργα που θα επιλεγούν θα περιλαμβάνουν τη διοργάνωση πρακτικών σεμιναρίων με αντικείμενο την κατάρτιση έργων τοπικής συνεργασίας με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών και την ανάπτυξη μιας πλατφόρμας συνεργασίας μεταξύ των εργοδοτών και των Ρομά.

Παραδείγματα στήριξης των στρατηγικών με κατάλληλη χρηματοδότηση

Η **Βουλγαρία** έχει συστήσει διυπουργική ομάδα εργασίας ειδικά για την κινητοποίηση κονδυλίων της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά. Την προεδρία της ομάδας ασκεί το Υπουργείο διαχείρισης των κονδυλίων της ΕΕ και η ομάδα περιλαμβάνει αναπληρωτές υπουργούς, εμπειρογνώμονες των διαχειριστικών αρχών και των επιχειρησιακών προγραμμάτων και εκπροσώπους ΜΚΟ των Ρομά. Στόχος της είναι να προτείνει μέσα και προγράμματα και να ελέγχει τα μέτρα που προγραμματίζονται

³³

Η στρατηγική του Βερολίνου για την ένταξη των Ρομά είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://www.parlament-berlin.de:8080/starweb/adis/citat/VT/17/DruckSachen/d17-0440.pdf>.

στο πλαίσιο κάθε επιχειρησιακού προγράμματος. Θα συντάξει παράρτημα της εθνικής στρατηγικής που θα καθορίζει δραστηριότητες και βιώσιμη χρηματοδότηση για την εφαρμογή τους. Το παράρτημα αυτό δεν έχει εγκριθεί ακόμη.

Στην **Ουγγαρία**, με βάση ένα σύστημα δεικτών που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, εντοπίστηκαν οι πιο μειονεκτούσες μικροπεριφέρειες. Αυτές οι μικροπεριφέρειες πάσχουν από σοβαρά οικονομικά προβλήματα, καθώς και προβλήματα απασχόλησης και υποδομής. Για την ανάπτυξή τους χρησιμοποιούνται στοχευμένα μέτρα, τα οποία συνίστανται σε κοινωνικές παρεμβάσεις, μέτρα κοινοτικής και αγροτικής ανάπτυξης, καθώς και υπηρεσίες ανθρώπινων πόρων.

Παραδείγματα άρτιων συστημάτων παρακολούθησης

Το **ουγγρικό** σύστημα παρακολούθησης θα έχει ως στόχο να μετρηθεί ο κοινωνικός αντίκτυπος της εθνικής στρατηγικής και να παρακολουθείται η πρόοδος της εφαρμογής της. Οι τέσσερις βασικές συνιστώσες του συστήματος είναι:

1. Ένα σύνολο δεικτών για τη μέτρηση των κοινωνικών αλλαγών, ευθυγραμμισμένο με τους στόχους που καθορίστηκαν στην εθνική στρατηγική.
2. Ένα σύστημα τακτικής υποβολής εκθέσεων, το οποίο θα συσταθεί σε συνεργασία με έναν εξωτερικό διεθνή σύμβουλο για να παρακολουθείται κατά πόσον τα μέτρα του σχεδίου δράσης έχουν υλοποιηθεί.
3. Έρευνα.
4. Ένα σύστημα πληροφοριών για την κοινωνική ένταξη που θα επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων σε διάφορους τομείς πολιτικής. Οι τοπικές αρχές θα το χρησιμοποιούν επίσης για να καταρτίσουν σχέδια ίσων ευκαιριών.

Η **Εσθονία** έχει αναγνωρίσει την ανάγκη περαιτέρω χαρτογράφησης της κατάστασης των Ρομά με σκοπό να καθοριστούν τα κατάλληλα μέτρα για την ένταξή τους. Η κατάσταση των Ρομά, συνεπώς, αξιολογείται τώρα με έρευνα που διεξάγεται από το 2012 ως το 2013. Ο σκοπός είναι να χρησιμοποιηθούν τα πορίσματα για τον προγραμματισμό των επόμενων βημάτων της στρατηγικής.

Παράδειγμα καταπολέμησης των διακρίσεων

Η **Ισπανία** διεξήγαγε διάφορες δραστηριότητες για την εκπαίδευση των αστυνομικών δυνάμεων. Η εκπαίδευση σχετικά με την ίση μεταχείριση και τις εθνοτικές διακρίσεις αφορούσε το 2012 158 περιφερειακές, τοπικές και εθνικές δυνάμεις ασφαλείας.

Στη **Γερμανία**, το ομόσπονδο κράτος του Σλέσβιγκ-Χολστάιν αποφάσισε το 2012 να τροποποιήσει το σύνταγμά του, ώστε να αναγνωρίσει ότι οι Ρομά και οι Σίντι είναι γερμανοί υπήκοοι και ζουν εκεί ως εθνοτική μειονότητα.

Στη **Ρουμανία**, ειδικές θέσεις στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα

μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και στα πανεπιστήμια του συστήματος δημόσιας εκπαίδευσης προορίζονται κάθε έτος αποκλειστικά για τους μαθητές και φοιτητές Ρομά. Μέχρι σήμερα περίπου 15.000 μαθητές και φοιτητές Ρομά επωφελήθηκαν από αυτή τη μορφή θετικής δράσης.